

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ: ΕΝΑ ΔΙΑΡΚΕΣ ΔΙΑΚΥΒΕΥΜΑ

Στη δημοκρατία η εξουσία πηγάζει από το λαό, όπως προβλέπεται και στο Σύνταγμά μας(άρθρο 1). Οι πολίτες εξουσιοδοτούν τους κυβερνώντες να ασκούν την εξουσία και οι κυβερνώντες θα πρέπει να ασκούν την εξουσία μέσα στα πλαίσια που προβλέπονται από το Σύνταγμα και τους νόμους. Η εξουσία διακρίνεται σε εκτελεστική(κυβέρνηση, πρόεδρος Δημοκρατίας), νομοθετική(Βουλή, πρόεδρος της Δημοκρατίας) και δικαστική(δικαστήρια) και η διάκριση αυτή των εξουσιών θέτει φραγμούς στον αποκλειστικό έλεγχο της εξουσίας μόνο από έναν φορέα της(π.χ. κυβέρνηση), προστατεύοντας έτσι τη δημοκρατία και τους πολίτες από τον κίνδυνο κατάχρησης εξουσίας από τα όργανά της.

Το δημοκρατικό σύστημα διακυβέρνησης που συναντάμε στα σύγχρονα κράτη είναι αντιπροσωπευτικό, δηλαδή ο λαός ασκεί έμμεσα την εξουσία δια των αντιπροσώπων του, τους οποίους επιλέγει μέσα από τη διαδικασία των εκλογών. Αυτό συμβαίνει διότι οι σύγχρονες κοινωνίες είναι πολυπληθείς και η διακυβέρνησή τους περίπλοκη, τόσο που δεν θα ήταν δυνατόν να εφαρμοστεί το μοντέλο της άμεσης δημοκρατίας, δηλαδή της άμεσης συμμετοχής όλων των πολιτών στη λήψη των αποφάσεων.

Έχουμε λοιπόν τα εξής βασικά δεδομένα για το δημοκρατικό σύστημα διακυβέρνησης: Πρώτον, η εξουσία πηγάζει από το λαό. Δεύτερον, ο λαός ασκεί έμμεσα την εξουσία δια των εξουσιοδοτημένων αντιπροσώπων του. Με βάση αυτά τα δυο δεδομένα, προκύπτει η θεμελιώδης ανάγκη της διαρκούς συμμετοχής του πολίτη με τρόπο που να εκφράζει ενεργά τις απόψεις του, είτε ατομικά, είτε μέσα από τη συμμετοχή του, π.χ. σε κόμματα, επαγγελματικά σωματεία, ενώσεις, συλλόγους κλπ, αλλά και να ελέγχει τον τρόπο άσκησης της εξουσίας. Αν αυτή η θεμελιώδης ανάγκη δεν ικανοποιείται, τότε δημιουργούνται κίνδυνοι εκφυλισμού του δημοκρατικού πολιτεύματος. Συνεπώς, η Δημοκρατία είναι ένα συνεχές διακύβευμα, ένα ιδανικό το οποίο προϋποθέτει τον ενεργό πολίτη, τον πολίτη ο οποίος διαθέτει τα εφόδια να κρίνει, να συμμετέχει, να ελέγχει, ζυγίζοντας πάντα με σύνεση τα δικά του συμφέροντα με το γενικό καλό, το καλό της πατρίδας.

Η δημοκρατία είναι χτισμένη σε στέρεα θεμέλια όταν τηρούνται οι εξής αρχές: α. αντιπροσωπευτικότητα, β. διαφάνεια, γ. διοίκηση σε αρμονία με τη γενική βούληση και δ. διάκριση εξουσιών(εκτελεστική, νομοθετική, δικαστική). Η μη τήρηση αυτών των αρχών δημιουργεί προβλήματα στη σωστή αντιπροσώπευση των πολιτών στα όργανα άσκησης και ελέγχου της εξουσίας, δημιουργεί συνθήκες αδιαφάνειας στην άσκηση της εξουσίας, αφήνει περιθώρια για λήψη πολιτικών αποφάσεων καταχρηστικά και πέρα από τη γενική βούληση των πολιτών.

Την αξία της Δημοκρατίας, αλλά και την κρισιμότητα του ρόλου του πολίτη μπορούμε να τις εκτιμήσουμε έχοντας επίγνωση του τι σημαίνει ολοκληρωτισμός. Ένα ολοκληρωτικό σύστημα διακυβέρνησης χαρακτηρίζεται από τα εξής βασικά στοιχεία: α. μονοκομματισμός και επιβολή μιας συγκεκριμένης ιδεολογίας, β. Οργανωμένος βάσει σχεδίου εκφοβισμός των πολιτών, γ. ολοκληρωτικός έλεγχος του στρατού και των ΜΜΕ από τους κυβερνώντες. Μια μορφή ολοκληρωτικού συστήματος διακυβέρνησης είναι η δικτατορία, η οποία χαρακτηρίζεται από τον αυταρχισμό και τη βία απέναντι σε όσους διαφωνούν.

Αντιλαμβανόμαστε έτσι και τη σημασία της παιδείας και της παροχής ουσιαστικής μόρφωσης στους νέους ανθρώπους, μιας παιδείας που να σέβεται το νέο άνθρωπο, να του δίνει ερεθίσματα και να του αφήνει περιθώρια να αναζητήσει, να κρίνει, να συλλογιστεί ελεύθερα πώς θα χτίσει το δικό του μέλλον και πώς θα συμμετάσχει με αγάπη και σεβασμό στους συμπολίτες του στο χτίσιμο του μέλλοντος της πατρίδας. Οι σύγχρονες κοινωνίες και γενικά το σύγχρονο διεθνές περιβάλλον, χαρακτηρίζονται από τις ταχύτατες και σαρωτικές κοινωνικές μεταβολές και από την κυριαρχία της οικονομικής λογικής στην πολιτική. Μέσα σε αυτές τις συνθήκες τα εκπαιδευτικά συστήματα καλούνται να ζυγίσουν από τη μια πλευρά την ανάγκη να δίνουν στους νέους εφόδια για την επαγγελματική ζωή σε συνθήκες αβεβαιότητας και από την άλλη πλευρά να παρέχουν στους νέους ουσιαστική μόρφωση ώστε να καλλιεργούν την κρίση τους και να αποφασίζουν με ωριμότητα, σύνεση και κριτική ικανότητα, για τη ζωή τους, αλλά και για τα δημόσια ζητήματα.